

Motionssvar – Friidrottsförbundets motion om regler för OS-uttagningar

SOK:s styrelse föreslår

att årsmötet beslutar att avslå motionen i sin helhet.

Styrelsen vill göra följande förtydliganden avseende motionens yrkanden.

Motionären yrkar att de internationella idrotternas egna uttagningskriterier ska gälla för uttagning till OS. Sveriges Olympiska Kommitté ska emellertid ha mandat att ta beslut om vissa undantag när det är befogat.

SOK:s styrelse vill förtydliga att internationella kvalsystem utformas utifrån respektive idrotts egna förutsättningar och tar inte hänsyn till behovet av likvärdighet mellan idrotter eller till de mål som satts för svensk olympisk verksamhet.

SOK:s nationella uttagningskriterier är därför ett avgörande verktyg för att säkerställa jämförbara krav mellan idrotter och för att kunna sätta samman en konkurrenskraftig olympisk trupp i linje med de mål som beslutats av årsmötet.

I motionen framförs även att Sverige skulle ha några av världens hårdaste uttagningsregler. Styrelsen konstaterar att olika nationella olympiska kommittéer använder skilda modeller och att flera länder, liksom Sverige, tillämpar nationella kriterier som kompletterar de internationella kvalsystemen. Det är därför svårt att göra generella jämförelser av hur stränga olika länders uttagningssystem är.

Motionären yrkar att OSF:ens mandat över uttagningsbesluten ska stärkas i skriftliga samverkansavtal mellan det aktuella förbundet och SOK.

Nuvarande modell bygger på ett nära och formaliserat samarbete mellan SOK och OSF. Uttagningskriterier tas fram gemensamt där förbundens idrottsspecifika kompetens möter SOK:s erfarenhet av olympisk toppidrott, och nominering till uttagning görs av respektive OSF.

Skriftliga avtal mellan parterna finns redan i dag genom arbetet med de grenspecifika uttagningsdokumenten där kriterier och processer formaliseras i skriftlig form mellan SOK och respektive OSF.

Bakgrund och utgångspunkter

Uttagningar till olympiska spel innefattar ett mycket stort ansvar. SOK har, genom beslut av olympiska specialförbunden (OSF) vid årsmötet i en demokratisk process, fått uppdraget att ta ut Sveriges olympiska trupp och att säkerställa att de aktiva som tas ut ges bästa möjliga förutsättningar att prestera på olympiska spel.

Likvärdighet mellan idrotter och nationellt ansvar

Likvärdighet mellan idrotter är en grundläggande princip i SOK:s arbete och har sin förankring i de beslut som årsmötet fattat kring uttagningskriterier och olympisk inriktning. Ingen medalj är mer värd än andra, ingen idrott är mer värd än andra.

De internationella kvalsystemen skiljer sig betydligt mellan olika olympiska idrotter. I vissa idrotter bygger kvalificeringen på ranking, i andra på enstaka kvaltävlingar, kontinentplatser, wildcard eller andra modeller. Det innebär att kvalificering till olympiska spel kan ske på olika sätt och ibland på olika prestationsnivåer beroende på idrott.

Antalet aktiva som ges möjlighet att starta i olympiska spel varierar dessutom kraftigt mellan idrotter och grenar. Det innebär att den idrottsliga nivån på deltagarfältet kan skilja sig avsevärt mellan olika idrotter och grenar.

Den olympiska stadgan (IOC Charter) tydliggör att det är de nationella olympiska kommittéerna som ansvarar för att ta ut sina respektive trupper till olympiska spel. De internationella förbunden ansvarar för kvalsystemen och fördelningen av kvotplatser mellan nationer, medan beslutet om hur dessa platser ska användas ligger hos respektive nationell olympisk kommitté. Detta ger varje nation möjlighet att fatta beslut som tar hänsyn till egna mål, resurser och prioriteringar inom den olympiska verksamheten.

Det är samtidigt viktigt att understryka att detta ansvar inte kan överlåtas till internationella förbund och deras egna idrottsspecifika prioriteringar. Uttagningen av Sveriges olympiska trupp är ett nationellt ansvar som ska utövas av SOK i samverkan med OSF och i enlighet med de mål som beslutats av organisationens medlemmar.

Mot denna bakgrund skulle en modell där svensk idrott enbart följer respektive internationella kvalsystem innebära att kraven för uttagning till OS varierar kraftigt mellan idrotter. SOK:s nationella uttagningskriterier har beslutats av medlemmarna för att skapa en rimlig och konsekvent likvärdighet mellan idrotter och grenar inom svensk olympisk idrott.

För aktiva och förbund är det dessutom viktigt att uttagningssystemet är stabilt över tid. Tydliga och långsiktiga kriterier är en förutsättning för att aktiva ska kunna planera sin satsning mot olympiska spel.

Mot denna bakgrund behöver uttagningssystemet aktivt stödja de mål som SOK:s medlemmar beslutat för svensk olympisk idrott.

Prestationsmål och ansvar för den olympiska truppen

SOK:s uppdrag är att skapa bästa möjliga förutsättningar för svenska idrottare att prestera på olympiska spel. Uttagningar till OS ska ha medaljer som mål.

Vid årsmötet 2025 beslutades om en strategi där ett av de centrala målen är att den svenska OS-truppen ska sträva mot en medaljkapacitet om 20 medaljer på vinter-OS och 15 medaljer på sommar-OS. Uttagningskriterierna är ett centralt verktyg för att göra det möjligt att samla en olympisk trupp med förutsättningar att nå dessa mål.

Olympiska spel är världens främsta idrottsevenemang. I praktiken bedöms nationers framgångar i stor utsträckning utifrån antalet medaljer och medaljernas valör. Medaljerna har också en särskild betydelse för idrotten i stort. Det är genom olympiska framgångar som inspiration skapas, nya generationer engageras i idrott och den nationella stoltheten stärks.

Det innebär att uttagningarna inte enbart handlar om deltagande, utan om att sätta samman en konkurrenskraftig och väl förberedd olympisk trupp där de aktiva ges bästa möjliga förutsättningar att prestera på den nivå som krävs i olympiska spel.

Att nå framgång på olympiska spel förutsätter att de aktiva är väl förberedda, både på lång och kort sikt. Dessa förberedelser kräver betydande resurser och tydliga prioriteringar för att skapa bästa möjliga effekt i form av träningsmiljö, ledarstöd och individuellt anpassade upplägg.

Även under själva spelen behöver insatserna riktas dit de gör störst nytta, exempelvis genom anpassad service, tillgång till ledare och riktade stödinsatser. Ett jämnt prestationsläge i truppen, där de aktiva har liknande nivå och målsättning, bidrar också till ett starkare prestations klimat.

Samverkan med olympiska specialförbunden i uttagningsprocessen

Uttagningsprocessen genomförs i nära samverkan med OSF. Uttagningskriterier tas fram gemensamt där förbundens idrottsspecifika kompetens möter SOK:s erfarenhet av olympisk toppidrott. Nominering till OS-uttagning görs av respektive förbund och arbetet formaliseras genom skriftliga överenskommelser mellan parterna.

Det är viktigt att understryka att uttagningsprocessen inte är en ensidig bedömning från SOK:s sida. Den bygger på ett gemensamt arbete där OSF:s kunskap om den egna idrotten och SOK:s ansvar för den olympiska helheten möts.

Denna samverkan är en central del av den svenska modellen för olympisk toppidrott och utgör grunden för hur uttagningsprocessen genomförs.

Erfarenheterna från arbetet med de idrottsspecifika uttagningsdokumenten sedan 2016, inklusive inför Paris 2024 och Milano-Cortina 2026, visar att denna samverkan har fungerat väl och gett en tydlig och förankrad process.

Objektivitet i uttagningsprocessen

För att säkerställa att uttagningarna sker på ett konsekvent och rättvist sätt tillämpas kriterierna genom en strukturerad och gemensam process.

I motionen framförs att de internationella förbundens kvalsystem skulle innebära en mer objektiv och transparent uttagningsprocess än nationella kriterier.

Styrelsen delar inte den bedömningen. De nationella kriterierna tas fram i dialog mellan SOK och respektive OSF:s experter och fastställs genom skriftliga överenskommelser mellan parterna.

Uttagningsbeslut baseras därmed på gemensamt framtagna kriterier och idrottsliga bedömningar där både förbundens och SOK:s kompetens tas tillvara, vilket säkerställer en konsekvent och transparent tillämpning över tid.

Kommunikation och förståelse för kriterierna

Styrelsen delar uppfattningen att uttagningsfrågor ibland kan upplevas svåra att förstå och att kommunikationen kring regler, kriterier och processer alltid kan utvecklas.

Det är viktigt att aktiva, ledare och förbund har god kännedom om hur regler och kriterier tas fram och hur de tillämpas. Samtidigt är det centralt att beslut som fattas inom den olympiska rörelsen också respekteras och kommuniceras gemensamt. När uttagningsreglerna har beslutats i demokratisk ordning behöver vi som organisation stå bakom dem tillsammans.

SOK och OSF har ett gemensamt ansvar för att i god tid inför olympiska spel säkerställa att aktiva och ledare som aspirerar på en OS-plats har tydlig information om uttagningskriterier, processer och tidsplaner. Detta sker genom riktade informationsinsatser, såsom fysiska eller digitala informationsmöten med möjlighet till dialog och frågor, samt genom att uttagningsdokument och kriterier görs tillgängliga via SOK:s och OSF:s kanaler.

När vi uppträder samlat skapar vi bättre förutsättningar för de aktiva och ledare som ska prestera på världens största idrottsscen.

Nyligen genomförd översyn av uttagningsystemet

Styrelsen vill också framhålla att kriterierna för uttagning till olympiska spel nyligen har varit föremål för en omfattande översyn i dialog med OSF.

Resultatet av denna översyn har därefter behandlats och beslutats av SOK:s årsmöte, som fastställt de principer som idag gäller för uttagning till olympiska spel. Uttagningsystemet vilar därmed på ett väl genomarbetat och demokratiskt fattat beslut inom organisationen.

Nuvarande uttagningsregler antogs av årsmötet så sent som 2024 efter en omfattande översyn av de principer som gällt sedan 2014. Styrelsen anser att det krävs ett bredare erfarenhetsunderlag än från ett enskilt sommar- respektive vinterspel innan en välgrundad utvärdering och eventuella förändringar av systemet kan göras.

Styrelsens samlade bedömning

Styrelsen har förståelse för de frågor och den diskussion som motionären lyfter. Uttagningar till olympiska spel är en fråga som berör många och där olika perspektiv naturligt möts.

Samtidigt bedömer styrelsen att nuvarande uttagningssystem är välgrundat och vilar på principer som är viktiga för svensk olympisk idrott: likvärdighet mellan idrotter, en konkurrenskraftig olympisk trupp samt en tydlig koppling till organisationens strategiska mål. Systemet bygger dessutom på nära samverkan mellan SOK och OSF och formaliseras genom skriftliga överenskommelser mellan parterna.

Styrelsen ser därför inte skäl att förändra de grundläggande principerna för uttagning till olympiska spel, utan bedömer att nuvarande modell ger goda förutsättningar för svensk olympisk framgång och bör därför ligga fast.

Det kan även noteras att SOK:s uttagningskriterier, som beslutats av organisationens medlemmar, har prövats i internationell rättslig instans. I samband med ett tidigare ärende i Court of Arbitration for Sport (CAS) konstaterades att de svenska uttagningskriterierna är fullt ut förenliga med Internationella Olympiska Kommitténs stadgar och regelverk.